

ŞİİRİN NABZI

Nur DOĞAN*

Geliş Tarihi: 25.09.2020

Kabul Tarihi: 06.10.2020

Atıf Bilgisi: Hars Akademi
Uluslararası Hakemli Kültür-
Sanat-Mimarlık Dergisi

Sayı: 6

Sayfa: 528-534

Yıl: 2020

Dönem: Aralık

Özet

Akademisyen, araştırmacı-yazar ve şair Emel Koşar'ın şiir üzerine yayımladığı yeni eseri, *Şiirin Nabzı- Modern Türk Şiiri Üzerine Yazılar*'dır. Bu eserinde Yahya Kemal, Ahmed Hâşim, Nâzım Hikmet, Âsaf Hâlet Çelebi, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bedri Rahmi Eyüboğlu, İlhan Berk, Attilâ İlhan, Cemal Süreya, Ahmet Muhip Dıranas, Edip Cansever, Hilmi Yavuz, Gülten Akın, Ülkü Tamer, Metin Altıok, Ayten Mutlu, Emel İrtem, Hilâl Karahan, Vural Bahadır Bayrıl, Tuğrul Tanyol, Haydar Ergülen, Birhan Keskin, Didem Madak, Küçük İskender hakkında kaleme aldığı yazılarını bir araya getirmiştir. Bunların dışında 1980 Kuşağı poetikası ve poetikasını ortaya koyma konusunda başlıca kaynakları olan o dönemde çıkardıkları Şiir Atı, Üç Çiçek ve Poetika dergileri hakkındaki ve günümüzde de tartışması bitmeyen şiir- gelenek, şiirde kuşak, şiir-okur vb. meselelerini tartıştığı yazıları da mevcuttur.

Şiirler zaman, zaman-musiki, gelenek, mitolojik öğeler bağlamında incelenmiştir. Poetika kavramı üzerinde durulmuş ve şairlerin poetikalarında anlam, imge kavramlarının nasıl ele alındığı Ahmed Hâşim'den itibaren ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeleri: Şiir, Şair, Poetika, Gelenek, Kuşak, Zaman, Musiki.

* İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Bilim Uzmanı, İstanbul, nurdogan91@hotmail.com / ORCID: 0000-0001-6214-936X.

ŞİİRİN NABZI

Nur DOĞAN*

First Received: 25.09.2020

Accepted: 06.10.2020

Citation: Hars Akademi
International Refereed Journal of
Culture-Art-Architecture

Issue: 6

Pages: 528-534

Year: 2020

Session: December

Abstract

Academician, researcher-writer and poet Emel Kosar's new work on poetry is *Şiirin Nabzı- Modern Türk Şiiri Üzerine Yazılar*. In this work, she collected her writings about Yahya Kemal, Ahmed Hâşim, Nâzım Hikmet, Âsaf Hâlet Çelebi, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Berk Ilhan, Attilâ Ilhan, Cemal Süreya, Ahmet Muhip Diranas, Edip Cansever, Hilmi Yavuz, Gülten Aki, Ülkü Tamer, Metin Altıok, Ayten Mutlu, Emel Irtem, Hilal Karahan, Vural Bahadır Bayril, Tugrul Tanyol, Haydar Ergülen, Birhan Keskin, Didem Madak, Küçük İskender. Apart from these, the main sources for revealing the poetics and poetics of the 1980 Generation are the *Şiir Atı*, *Üç Çiçek* and *Poetika* magazines that they published at that time, and even today continues controversy the poetry - tradition, generation in poetry, poetry-reads, etc. there are also articles in which he discusses his issues.

Poems had been studied in the context of time, time-music, tradition, mythological elements. The concept of *Poetika* has been focused on and how meaning and image concepts are handled in Poets ' poetics has been put forward since Ahmed Haşim.

Key Words: Poetry, Poet, Poetic, Tradition, Generation, Time, Music.

* İstanbul Aydın University, Faculty of Science and Letters, Department of Turkish Language and Literature, Science Expert, İstanbul, nurdogan91@hotmail.com / ORCID: 0000-0001-6214-936X.

Araştırmacı-yazar, akademisyen ve şair Emel Koşar 2008-2019 yılları arasında akademik ve popüler dergilerde yayımladığı yazıları ve sempozyumlarda sunduğu bildirileri *Şiirin Nabzı-Modern Türk Şiiri Üzerine Yazılar* (Koşar 2020) adlı eserinde bir araya getirmiştir.

Eserin ayrıntılı incelemesine geçmeden önce Emel Koşar'ın hayatına kısaca değinmek yerinde olacaktır. Emel Koşar 1981 yılında Eskişehir'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Eskişehir'de tamamladıktan sonra 2003 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında 2005 yılında “Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Bâtil İnançlar” adlı teziyle yüksek lisans, 2009 yılında ise “Yeni Türk Şiirinde Zaman Anlayışı (1923-1990)” adlı teziyle doktora eğitimini tamamladı. Hâlihazırda Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesidir. Akademisyenliği dışında şair kimliğiyle de öne çıkan Emel Koşar'ın şiirleri İngilizce, Hintçe, İspanyolca, İtalyanca, Romence gibi pek çok dile çevrildi.

Doktora tezi *Şiire Yansıyan Zaman-Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde Zaman (1923-1990)* olan Emel Koşar'ın -bilhassa bu dönemde- kaleme aldığı yazılar; zaman izleği ve zaman-musiki ilişkisi üzerinedir. Ancak *Şiirin Nabzı-Modern Türk Şiiri Üzerine Yazılar*'da Yahya Kemal ve Ahmed Hâşim'den başlayarak 2000'ler de dâhil olmak üzere nehrin yatağı genişledikçe konular da çeşitlenmiştir. Zaman ve musiki, tahtını korumakla birlikte; aşk, kadın, mitolojik unsurlar, gelenek, şiirde anlam gibi pek çok konu ekseninde modern Türk şairlerinin eserleri ve şiir anlayışları incelenmiştir.

Emel Koşar, yazılarını şairlerin doğum tarihlerine göre sıralamıştır. Bu sıralamaya riâyet etmekle beraber işlenen konular açısından yazılar birkaç kola ayrılabilir:

Koşar'ın zaman izleğini ele aldığı yazıları Yahya Kemal'in *Kendi Gök Kubbe* adlı eserindeki “Akşam Musikisi”, “Erenköy'ünde Bahar”, “Kar Musikileri” ve “Hayal Beste” gibi şiirlerinden yola çıkılarak akşam ve mevsim kavramı ile zaman ilişkisinin Bergson'un zaman ve mekân anlayışına yaslanan yönleri ile ele alındığı “Musiki-Zaman İlişkisi Çerçevesinde Kendi Gök Kubbe”; şiirlerinde mor, mavi, beyaz, kırmızı, sarı ve siyah renklerini insanın doğumundan ölümüne kadar olan fizyolojik ve psikolojik evreleri ve onun doğal uzantısı olan zaman ile bağlantılı kullanan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Ne İçindeyim Zamanın”, “Raks”, “Sabah”, “Zaman Kırıntıları” gibi zaman anlayışını en iyi anlatan şiirleri

vasıtasıyla “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Şiirlerinde Renklerin Simgelediği Zaman”; Tanpınar’ın zaman anlayışı ile ilişkili olan rüya ve uyku halinin anlatıldığı “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Şiirlerinde ‘Uyku’ İzleği”; Edip Cansever’in zaman anlayışının ele alındığı “Edip Cansever’in ‘Tragedyalar 1’ Şiirinde Boğuşan Zamanlar”dır. Bunlara ek olarak Tuğrul Tanyol’un *Gelecek Günlerin Şarabı* adlı eseri vesilesiyle bu eserdeki şiirleri “zaman-ölüm” ilişkisi, “zaman-aşk” ilişkisi, “zaman-müzik” ilişkisi ve “mitsel zaman” bağlamında; Vural Bahadır Bayrıl’ın *Elmas Sıkıntısı* eserindeki zaman, gelenek izlekleri ise metinlerarasılık/şiirlerarasılık yöntemi çerçevesinde incelenmiştir.

“Ahmed Hâşim ve Cemal Süreya’nın Şiirlerinde Kırmızı Unsurlar” ve yukarıda da yer alan “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Şiirlerinde Renklerin Simgelediği Zaman” yazılarında adı anılan şairlerin şiirlerinde renklerin ifade biçimleri ve karşılıkları ele alınmıştır. Ayrıca halk kültürü ile modern sanatı bir potada harmanlayan ressam ve yazma sanatçısı Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun “Yazma Destanı”nın incelendiği yazıda da Eyüboğlu’nun şiirlerinde renklerin önemine değinilmiştir.

Cumhuriyet’in başlarında her alanda etkin olan kadın günümüzde -yaratılmaya çalışılan yeni dünyanın da bir sonucu olarak- sosyal, siyasi ve ekonomik hayattan dışlanmaya çalışıldığı gibi yazın dünyasında da ötelenmektedir. Böyle bir ortamda kadının sesini çıkarması, var olma mücadelesinin en büyük göstergesidir. Ötelenen kadınların “siz görmek istemeseniz de patriarkal düzeninizde biz yokuz” çığlığı, kadın mezarlığı hâline gelmiş bu coğrafyadan dünyanın diğer bir ucundaki eziyet gören ve dışlanan kadınların kulağında çınlamaktadır. Bu çığlığı dünyanın diğer ucunda aynı kaderi paylaşan kadınlara ulaştırabilmenin en etkili iletişim kanalı ise edebiyattır. O nedenle unutturulmaya ve bastırılmaya çalışılan kadın yazınının her fırsatta dile getirilmesi önemlidir. Bu açıdan Sezgi Kırıt’a ithaf ettiği “Sonsuz Döngü”, çocuk-annelerin acısını dile döktüğü “Balkon”, aklının ve ilminin karşılığını taşlanarak ödeyen Hypatia’ya yazdığı şiir (Koşar 2019) de referans gösterilebilen Emel Koşar, *Şiirin Nabzı-Modern Türk Şiiri Üzerine Yazılar*’da da Gülten Akın, Ayten Mutlu, Lâle Müldür, Birhan Keskin, Emel İrtem, Didem Madak, Betül Dünder, Hilâl Karahan, Gonca Özmen gibi edebiyatımızda iz bırakmış ve bırakmakta olan kalemleri gerek ataerkil düzendeki kadının ikiyüzlü ahlâk anlayışı karşısındaki çaresizliğinin, gerek tarihsel yapının oluşum ve ele alınış biçimleri üzerinde durmuştur.

Fransızcada poétique, İngilizcede poetic, Almandada poetik, İtalyancada poetica, Latince de poetica, Yunancada poétique gibi karşılıkları bulunan (Okay 2012: 17), “yapmak”, “üretmek”, “yaratmak” gibi anlamları olan poiein fiilinden türemiş (Sumer 1996: 36)

poetika, İsmail Çetişli tarafından “Herhangi bir şairin şiir sanatı hakkındaki derli toplu görüş, anlayış ve fikirlerini ihtiva eden yazı veya eseri” (Çetişli 2004: 79) olarak tanımlanmıştır. İnsanın temelde hissettiği anlaşılma isteği/kendine göre ‘doğru’ anlaşılma isteği sonucu neredeyse hemen her şair kendi şiiri üzerine düşüncelerini anlattığı ve alttan alta “ben aslında bunu yapıyorum” dediği yazılar kaleme almıştır. Bu yazılar, okur için kısmen doğru/çoğunlukla anlamlı okumalar yapılması için rehber niteliğindedir. Emel Koşar’ın MSGSÜ’de verdiği müstakil poetika derslerinden de bildiği üzere kendisi bu konuya bilhassa önem vermektedir. Nitekim bu düşünce *Şiirin Nabzı-Modern Türk Şiiri Üzerine Yazılar*’da da izlenebilir: “Ahmed Hâşim’den Tuğrul Tanyol’a Modern Türk Şiirinde Anlam Meselesi”, “Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun Poetikası: ‘Şair Meramını Şimşek Suretiyle Anlatabilendir’”, “Eskizden Tabloya: Rahmi Eyüboğlu’nun Şiir İşçiliği”, “İlhan Berk’in Poetikası: ‘Şiir, Dilin Alışılmadık Bir Biçimde Kullanılışında Baş Verir’”, “Yağmur Kaçağı Bir Şair: Attilâ İlhan”, “Folklor Şiire Neden Düşman?”, “Virgülün Serüveni: Ülkü Tamer Şiiri”.

Emel Koşar, akademide 1980 Kuşağı şairleri üzerine çalışmalar yapan, bu konuda eserler vücuda getiren hocalardan biridir. 2014 yılında *Şiirin Soğuk Sarayında-Tuğrul Tanyol Hakkında Yazılar*, 2016 yılında *Geçmişe Açılan Kapı- Tuğrul Tanyol Sözlükleri*, 2017 yılında sempozyumlarını da düzenlediği *Periler Aşka Uçar- Haydar Ergülen Kitabı ve Yitik Belleği Rüzgârın- Tuğrul Tanyol Kitabı* ve *Şiirin Nabzı* ile hemen hemen eş zamanlı çıkan *Gülüşen Harfler Haydar Ergülen Şiiri* bu kuşak mensupları ile ilgili ortaya koyduğu müstakil çalışmalardır. Onun bu çalışmalar dışında kalan yazılarını *Şiirin Nabzı*’nda okumak mümkündür: “Geçmişe Açılan Kapı: Gelecek Günlerin Şarabı”, “Tuğrul Tanyol’un ‘Yitik Belleği Rüzgârın’ Şiirinde Kadın İmgesi”, “Üç Çiçek’ten Şiir Atı’na”, “1980 Kuşağı Şairlerinin Söyleşilerinde Şiir- Toplum İlişkisi”, “V. B. Bayrıl’ın Şiiri: Elmas Parıltısı”, “Haydar Ergülen’in Şiiri: ‘Beni Aşka Terkettiğin İçin Seviyorum Seni’”, “Vural Bahadır Bayrıl’ın Şiirlerinde Ölüm Teması”.

Nâzım Hikmet’in fotoğraf unsuru vasıtasıyla oğul ve İstanbul hasretini birleştirdiği “Benim Oğlan Fotoğraflarda Büyüyor” şiiri üzerine yazılan “Nâzım Hikmet Şiiri: Sesin Fotoğrafı/ Fotoğrafın Sesi”, Emel Koşar’ın da şiirlerinde sıkça kullandığı ayna metaforunu Âsaf Halet Çelebi’nin şiirleri üzerinden işlediği “Âsaf Hâlet Çelebi’nin Şiirlerinde ‘Ayna’ Metaforu”, görme ve koklama duyularından yola çıkarak aşkı psikolojik ve fizyolojik temellere oturttuğu “Ahmet Muhip Dıranas’ın Şiirlerinde Aşk İlişkisi”, metinlerarasılık/şiirlerarasılık yöntemine göre Metin Altıok’un *Gerçeğin Öteyakası* eserinin

incelendiği “Metin Altıok ve Gerçeğin Öteyakası”, Hilmi Yavuz’un eserleri ile bütünleşen gül izleğinin daha sonradan erguvana nasıl evrildiğinin panoraması olan “Hilmi Yavuz’un Şiirlerinde ‘Gül’ İzleğinin Yerini ‘Erguvan’ın Alması”, Nâzım Hikmet’in “Makinalaşmak İstiyorum” şiirinin karşısında konumlandırabilen Ahmet Erhan’ın “Makinalaşmamak” şiirinin yorumunun yapıldığı “Ahmet Erhan’ın ‘Makinalaşmamak’ Şiiri”, gelenekten de yararlanarak Şeref Bilsel’in *Dünyanın Külü* adlı eserini tanıtan “‘Her Yüz Okunmayı Bekler/Işıkları Söndüren Gölgesi Altında Gülün’: Dünyanın Külü”, küçük İskender’in şiirine kısa bir giriş niteliğindeki “küçük İskender’in Şiir Evreni”, Aristoteles’in *Poetika*’sındaki şiir sanatının ne olduğu ve ne olmadığı tartışmalarından başlayarak 2000’ler şiiri ve “şiirsokakta, şiirheryerde” gibi hareketlerin, sanal dergilerin, medyanın şiire avantajlarının ve dezavantajlarının tartışıldığı “Dünden Bugüne Şiir” yazılarını da anmak gerekir. Bunlara ek olarak kitabın sonlarına doğru günümüzde de sıkça tartışılan gelenek, şiirde kuşak (nitekim Emel Koşar’ın “kuşak nedir, ne değildir” tartışması ekseninde *Milenyumda Şiir* adlı derlemesi vardır.), şiir sanatının sınırları ve ses sanatçılarının şarkılarının bazı anlayışlarca şiir olarak kabul edilmesi gibi meselelere Koşar’ın edebiyat tarihçisi sıfatından ziyade bir şair olarak cevap verdiği “Şiirde Gelenek”, “Şiir Her Zaman...”, “Bir Tutuşmanın Ürünü: Şiir”, “Şiir Sanatı”, “Şair ve Okuru” yazıları da bulunmaktadır.

Şiirin Nabzı’ndaki yazılar sadece adı geçen şairler ve onların şiirleri hakkında bilgi vermemektedir. Aynı zamanda kendisi de bir şair olan Emel Koşar’ın şiir anlayışı hakkında fikir sahibi olunmasını sağlamaktadır. Nitekim zaman, ayna, kül, harf, karanlık, renk (bilhassa gümüş), müzik gibi izlekler Koşar’ın şiirinin önemli unsurlarıdır. Koşar, yazılarında üzerinde uzun uzadıya durduğu metinlerarasılık yöntemini *Işığın Nefesi* eserinde “Şahmeran” (Baudelaire’in *Kötülük Çiçekleri*’ne), “Şaman” (şiir evrenini oluşturanlar arasında saydığı Ahmed Hâşim’e), “Sonsuz Döngü” (Arthur Rimbaud’un “Sarhoş Gemi” sine gönderme yapılmıştır.) gibi pek çok şiirinde kullanmıştır. Sonuç olarak, *Şiirin Nabzı* tek yönlü okuma yapılacak bir kitap değil, alt metinleri okuyucunun ilgi ve bilgisine göre kendi kendine eklemlenen bir kitaptır.

Kaynakça

Çetişli, İsmail (2004). *Őir Tahlillerine Giriş I*, Ankara: Akçađ Yayınları.

Gür, Âlim; Koçakođlu Bedia (Winter 2009). “Yeni Türk Edebiyatında Kaynak Olarak Poetika”, *Turkish Studies*, Volume 4/1-I.

Koşar, Emel (2020). *Őirin Nabzı*, İstanbul: Kesit Yayınları.

Koşar, Emel (2019). *IŞığın Nefesi*, İstanbul: Artshop Yayıncılık.

Koşar, Emel (2020). *Gülüşen Harfler Haydar Ergülen Şiiri*, İstanbul: Kesit Yayınları.

Necdet, Sumer (2006). “Poetika Klâsik Çađ”, *Őir ve Őir Kuramı Üstüne Söylemler*, İstanbul: Düzlem Yayınları, s. 7-38.

Okay, Orhan (2012). *Poetika Dersleri*, İstanbul: Dergâh Yayınları.